

AZ ANGOL ABSZOLUTIZMUS

Az abszolút monarchia jellemzői:

- A feud. legfejlettebb államformája.
- A polgárok adóiból, iparból, kereskedelemről, gyarmati hódításból származó bevételekre támaszkodva az uralkodó csak tőle függő erős hadsereget és központi államapparátust hoz létre. Kizárja a rendeket a kormányzásból. A feud. uralk. oszt. hatalmát védi. De: korlátozza őket jogaikban, kiváltságaikat elveszi. (Magánhadsereg, belső vámok.) Támogatja az ipart, kereskedelmet – egységes nemzeti piac létrejöttéhez hozzájárul.

AZ ANGOL ABSZOLUTIZMUS ELŐZMÉNYEK:

Politikai -100 éves háború, majd:

- Rózsák harca : a rózsák háborújában az angol nemesség nagyobb része megsemmisült – ez előfeltétele volt az abszolutizmus kialakításának
- Tudorok felemelkedése: VII. Henrik Bosworthnál legyőzte III. Richárdot, ezzel fejeződött be a rózsák háborúja, de ez volt az abszolutizmus kezdete is

Gazdasági:

- alapvetően mezőgazdasági ország: juhtenyésztés - a gyapjú feldolgozása kezdetben Flandriában, de
- a XVI. századra fellendül az angol posztóipar
- a tőkés termelés feltételeinek megteremtése: bekerítések: XVI-XVIII. sz.
- a paraszti földek kisajátítása (gyapjú árának emelkedése miatt a földesurak juhtenyésztése nőtt)
- a parasztokat egyszerű elűzni, mert általában szabad bérlők, csak szerződést kell bontani
- kezdeti stádiumban: "a juhok megeszik az embereket" - elszegényedés
- bérmunkások megjelenése - manufaktúrákban találnak majd munkát
- iparágak: posztógyártás, bányászat, fémfeldolgozás, hajóépítés, üveg, szappan, puskapor és papírgyártás
- termelési forma: kiadási és felvásárlási rendszer – majd: manufaktúra
- külkereskedelem: aktivitásba lendül

Társadalmi:

- A földbirtok árucikké lett- köv.: a tőke beáramlik a faluba – tőkés-földbirtokos réteg kialakul.
- Újnemesség: gentry - déli-délkeleti területeken : bérbe adják a földeket
- Gazdag paraszti tőkés: yeoman-ek (a gentry és a yeoman fokozatosan összeolvad)
- Szabad parasztok, bérlők, bérmunkások – sok a szegény – törvények ellenük
- Északon: hagyományos feudális arisztokrácia

VII. HENRIK (1485-1509)

- központosítás kezdete
- Titkos Tanács: a királyi kormányzat
- Csillagkamara - legfőbb királyi bírói testület
- helyi hivatalnokok védelme
- magánhadseregek betiltása – zsoldoshadsereg
- új adók - kincstár feltöltése

VIII. HENRIK (1509-1547)

- hivatalnokai: alacsony sorból származtak – ha már nem volt rájuk szükség, kivégeztette őket (Wolsey, Morus, Cromwell)
- 1533. anglikán egyház létrehozása (nem vallási hanem hatalmi szempontok miatt; kezdetben nem szimpatizál a reformációval, röpirat Luther ellen - a Hét szentség védelme (1521) című műben Luther tanai ellen érvel)
- az angol király lett az egyházfő
- anyanyelvű ige hirdetés
- de: alapvetően nem szakított a katolikus szertartásokkal -kompromisszum
- A katolikus egyháztól való függetlenedés közvetlen oka: válni akart Aragóniai Katalintól, de a pápa nem járult hozzá – majd:
- egyházi vagyon elkobzása, szerzetesrendek megszüntetése - az egyházi földek nagy részét visszavette (szekularizáció)- pénz a kincstárnak, föld a juhtenyésztőknek
- anglikán egyházat majd Cranmer érsek alakítja ki – ez ellen:
- puritánok: a kálvini reformáció angol hívei - presbiteri egyházat akartak
- központosítás (Titkos Tanács létrehozása)
- 6 felesége volt: Aragóniai Katalin (Véres Mária anyja), Boleyn Anna (Erzsébet anyja), Jane Seymour, Kleve-i Anna, Howard Katalin, Parr Katalin.
- Henrik halála után fia, Edward uralkodik, majd Véres Mária 1553-58, aki Fülöp spanyol király felesége lesz és az erőszakos katolizáció fűződik a nevéhez
- Henrik egyeduralkodó, de a Parlament (mivel támogatta őt) egész uralkodása alatt működött

I. ERZSÉBET (1558-1603) EZ AZ ABSZOLUTIZMUS FÉNYKORA

- Az angol abszolutizmus jellemzői:
- megmarad a parlamenti rendszer (a polgárosuló társadalom támogatja a királyi hatalmat, mert a király támogatja a fejlődő kereskedelmet, a gyarmatosítást, az iparosítást –pl.:1597. Véres törvények: a nincstelen, földjükről elűzötteket bekényszerítik az új, kapitalista rendbe)
- nincs nagyszámú hivatalnokréteg (ahelyi közigazgatásban megmaradt a hivatalnokréteg)
- nincs erős hadsereg (ok: nincs rá szükség, mert Anglia szigetország)
- Erzsébet is a Parlamenttel egyetértésben kormányzott – adót csak a Parlament bejegyzésével vetett ki

Kereskedelem:

- Anglia részesedni akar a gyarmati haszonból
- Világkereskedelembé való bekapcsolódás- 1560-as évek: hajózás fellendülése
- kereskedelmi monopóliumok kiadása– az udvar bevételeit növelik
- kalózkodás is fontos – - kalózok a királynő szolgálatában (Hawkins, Drake)
- 1588-tól: rabszolgavadász-telepek az Afrikai Guineai-öbölben
- 1584. Virginia alapítása - Sir Walter Raleigh
- A Hanza – városok tönkretétele – hollandokkal – szintén újonnan jelentkező gyarmatosító hatalom-együtt
- konfliktus a spanyolokkal és a portugálokkal: okai:
- az angolok bekapcsolódása a rabszolga-kereskedelembé
- spanyol hajók kifosztása

Nemzetközi politika:

- Házasságok elutasításával idegen és belső konfliktusoktól menti meg Angliát

- de: skót probléma - Stuart Mária lefejezése _ Stuart Mária katolikus – ellene felléptek a skót protestánsok, akiket Erzsébet támogatót (a skót protestánsok vezetője: John Knox)
- spanyol hajók kifosztása és Mária lefejezése ürügy II. Fülöpnek – támadás Anglia ellen
- Célja: katolikus hitre téríteni Erzsébetet
- 1588. a spanyol hajóhad (Nagy Armada) pusztulása – La Manche csatorna - Sir Francis Drake

Következmények:

- Anglia tengeri nagyhatalom lesz
- Amerikában az angol gyarmatok megszervezése
- gazdasági fellendülés: népességnövekedés, városiasodás
- köszön kiaknázásának, vaskohászatnak a kezdetei
- technikai találmányok: pl.: kötőgép
- kereskedelmi társaságok: 1554. Moszkvai Társaság
- 1600. Kelet-indiai Társaság (Távol-Kelet felé nyitás) – India gyarmatosítása
- életszínvonal növekedése
- DE: KONFLIKTUSOK KIAL.:a XVII. századra felbomlik az érdekszövetség, ami a kapitalizáló társadalom és az államhatalom között jött létre, sérelmek:
- államapparátus drága- korrumpálódás
- élelmiszerválság (az udvar áron alul vásárolja az élelmiszert)
- termékgyártásra adott udvari monopóliumok
- vámok bérbeadása
- Köv.: a polgárságnak már nem áll érdekében az abszolút királyi hatalom fenntartása